

ПЕРЕДМОВА ВІД АВТОРА

Цей твір писався найдовше з усіх моїх романів. Мабуть, за шість років, відколи я його почала, могла б написати не менше шести «звичайних» романів — про людей, чоловіків-жінок, дітей-батьків та їхні непрості відносини. Про любимий мною Київ і його мешканців. Про людяність, любов, вірність та зраду, про дорослішання, усвідомлення, відчай і відродження, про щось буденне й одночасно важливе, що вирує навколо, помічасмо ми це чи ні. Сюжетів не бракує, я навіть їх подеколи занотуюю у записник. Але...

Але нічого, крім невеликих оповідань, мені в ці роки не писалося. Тому що «Намальовані люди» були незавершені. Робота йшла важко, виснажливо, окремими блоками з чималими перервами між ними, бо «накривало». Адже це непросто — творити вигадану історію на тлі реальних подій, свідком яких я була. Епічних подій, як би високо це не звучало. Вигадану історію, де час від часу вирішують реальні люди, які дозволили мені написати про себе і навіть прочитали першими й дали уточнення. Неімовірні люди, гідні кожен окремої книжки, а то й не одної. Вклоняюсь їм і дякую щиро медсестрі з міста Буськ пані Марії Матвійів та художнику-реставратору з Дрогобича пану Леву Скопу, як і всім іншим, хто промайнув у романі малими епізодами та від кого було взято хоч крихту тодішньої реальності.

Усі ці роки я не приховувала своєї роботи й казала, що пишу роман не про Майдан, але про Київ та його мешканців зими 2013–2014. Мене не підганяло бажання бути серед перших, хто напише про це. І найменше цікавила кон'юнктурна складова. Також не хотілося, щоб цей твір вийшов патетичним та ура-патріотичним. Це просто ще одна зима мого міста. Хоч і не з тих, що безлико схожі між собою. Для когось вона стала точкою відліку інакшого існування, для когось останньою в житті, а комусь узагалі нічого не змінилося.

Писалося непросто ще й тому, що для мене й багатьох друзів Майдан досі не закінчився, і щоденні новини не дають розслаблятися. Проте я намагалася не вносити в події мого роману сьогоднішні оцінки, сьогоднішні знання, що буде далі, старалася дати моїм героям можливість прожити ту зиму там і тоді. На тодішній розум. Хоча вже не раз мені натякали, що, може, й не варто вкладати стільки сил у цей текст, який наразі вже мало кому цікавий — проїхали...

Але цього разу я вперше не переймалася питанням, хто це читатиме і для кого саме пишу. Просто мусила написати як очевидець, сприймаючи це, як Місію. Нелегку, виснажливу, але необхідну до виконання. Десь іще в році 2014 моїй приятельці, письменниці Дарі Корній, сказали знайомі козаки з Майдану: «Ви з Мілою мусите написати про все, що побачили і що пережили. Бо якщо не напишуть очевидці, напише «диванна сотня». І перебреше історію». І були праві, час стирає деталі, нівелює емоції, і вже є не тільки документальні книжки про Майдан, а й художні твори, написані по свіжих слідах, але деякі, вочевидь, із чужих слів. І добре, якщо це просто неточності, адже може бути й свідоме викривлення подій та фактів, хоча — які претензії до художнього тексту? Митець так бачить і осмислює світ...

Власне, цей роман — теж плід фантазії автора, виписаний максимально простими словами, без щирохудожніх «па» та без прагнення похизуватися майстерністю. Сюжет мій покладений на дні й ночі тої зими, на мапу Києва, на пережиті нами події, великі й маленькі, навіть на реальну погоду кожного з описаних днів, і наповнений безліччю реальних дрібних деталей. Я маю солідний власний фотоархів із Майдану, а також перелопатила море інформації від очевидців. Проте я свідома того, що нереально описати в одному художньому творі все, у що занурилася під час роботи, що перевертає мою душу й досі. Автор обмежений сюжетом, кількістю героїв, їхніми «ролями» та траєкторіями в цій історії. Я розумію, що кожен із читачів цілком слушно зможе зауважити, що описано далеко не все, що немає того-то й того-то, що треба було б іще про те-то, і що він особисто бачив події інакшими... І я не стану сперечатися. Один зі слоганів Майдану «ТИ — КРАПЛЯ В ОКЕАНІ!» Так і повна картина Революції Гідності складається з безлічі маленьких крапель, і мій роман — лише одна з них.

І все ж таки це роман не про революцію. Він про нас із вами, про звичайних людей, українців і не тільки, про людей у великому місті, яким довелося пережити зовсім не буденні події. Кожному по-своєму. Когось вони закрутили у неймовірно потужний вир, когось залишили байдужим і не торкнулися взагалі. А Київ та Україна жили й житимуть — до нас, при нас і після. Як і поняття гідності та сили духу, як взаємопідтримка та самопожертва, як людяність і любов.

1

У перші кілька днів після того, як прийшла до тями в лікарні, Лариса чи то насправду не могла згадати, що з нею сталося, чи так боялася спогадів, що обрала вдавати часткову амнезію навіть на самоті. Але питання «де Микола?» уперто пробиралося до її свідомості. Спочатку ніби шепотіло й настирливо шкрябало кігтиками по бинтах, потім все голосніше й голосніше, наче тривожними церковними дзвонами калатало в і без того постраждалій голові, уже в середині черепа, ніби намагаючись вирватися з нього назовні: «Дзень-Ми-ко-ла! Де-Ми-ко-ла? Дзень!».

Молода жінка не розплющувала очей, а навпаки стискала повіки ще міцніше, так само стискала й зуби. Це спричиняло біль у голові, особливо з одного її боку, де прилипла пов'язка. Хотілося ще затулити долонями вуха, щоб цей тривожний внутрішній дзвін не вирвався і не почав множитися, відбиваючись від стін невеличкої лікарняної палати. Але права рука була зафіксована гіпсом і здавалася їй сама ніби скам'янілою, а ліва лежала уздовж тіла під ковдрою, і не було сил нею ворухнути, просто не було сил...

І все ж таки правда пробилася до неї крізь сон голосом санітарки через нещільно зачинені двері палати: «Скоро вже мати її приїде, і як-то розповість усе?... Не позаздриш жінці — з похорону зятя та в лікарню до доньки...».

Серце ніби розірвалося гранатою в Ларисиних грудях, і вибухова хвиля вдарила в голову, відбилася тупим болем, і знову там загуло нестерпно знайомим дзвоном. Її світ був зруйнований безнадійно і безповоротно.

Перед заплющеними очима попливли чорні та червоні плями, а з-під повік просочилися сльози. Вони спливали, перетинаючи скроні й губилися десь у співчутливих зморшках наволочки.

Цього не могло статися. З цим неможливо було змиритися. Проте гра з собою в амнезію не могла тривати вічно... Лариса дійсно не пам'ятала, як потрапила до лікарні, але момент аварії чітко стояв перед її очима закляклим кадром відеохроніки.

Микола прилетів із відрядження, вона зустрічала його в київському аеропорту «Жуляни», який віднедавна називається «Київ», і це було зручніше і ближче, ніж заміський «Бориспіль». Вони дійшли, обійнявшись, до машини на парковці. Чоловік поставив дорожню сумку на задне сидіння й забажав сісти за кермо — скучив за своїм конем. Вона не заперечувала, не перехоплювала ініціативи, тіпилася, що й так майже тиждень їздила чоловіковою автівкою у своїх справах, усвідомлюючи, що не звикла ще ні до самого чоловіка, ні до свого нового життя за його надійною спиною.

Вони виїхали з парковки аеропорту. За вікнами вітер обривав залишки золотого й бурого листя з дерев, гнав по яскраво-синьому небу ніби подерті загрозливі хмари, але нестабільна погода не псувала подружню настрій. Лариса спитала, як Микола з'їздив, закохано роздивляючись його за кермом, дорослого, сильного, справжнього. Дивилась і тіпилася, що нарешті Доля послала їй саме такого.

Звідки взялася та машина, що несподівано врізалась у них з лівого боку, не зрозуміла. Тільки й устигла, що войкнути, коли чоловік рвучко крутанув кермо вбік, а далі її накрила темрява.

Штори в палаті були закриті цілий день — було боляче дивитися на світло. Проте вони не надто перешкоджали ранковому осінньому сонцю, бо й самі були колись рудого кольору з жовтими смугами. У такі години Лариса щільніше заплющувала очі й відверталася від вікна. У присутності мами вона вдавала, що спить, а залишаючись на самоті, ковтала сльози і зрідка шморгала носом. Від цього знову тупо боліло в голові, яка вже не мучила передзвонами «де Микола?», а підступно пропонувала питання «як із цим жити?».

Одного разу мама зайшла в палату (вона теж помітно змарніла за останній тиждень) і побачила мокрі доньчині очі, щоби та вологу пляму на подушці.

— Ларочко?

— Я все знаю, мамо, — ніби видихнула молода жінка, — нічого не кажи, не треба. Я хочу спати.